

**UCHWAŁA NR XXIII/144/2016
RADY GMINY RZAŚNIA**

z dnia 22 listopada 2016 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Rzaśnia na lata 2016-2018.

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U. z 2016 r., poz. 446, 1579) oraz art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 575, 1583), **Rada Gminy Rzaśnia uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Rzaśnia na lata 2016-2018 stanowiący załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Rzaśnia.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Rzaśnia

Andrzej Szydłowski

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2016 – 2018

I. WPROWADZENIE

Rodzina jest podstawowym środowiskiem funkcjonowania i rozwoju dziecka zapewniającym mu bezpieczeństwo fizyczne i emocjonalne. Rodzina w pierwszym rzędzie oddziałuje w sposób świadomy i nieświadomy na dziecko, przekazując mu system wartości, tradycje, kształtując jego aktywność, charakter i cele postępowania na całe życie. Jest też najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka. Dlatego jeżeli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się trudności lub dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Choroba alkoholowa lub problemy z alkoholem, przemoc w rodzinie, niewydolność w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, to główne i najgroźniejsze problemy dezorganizujące życie rodziny. Często występuje one w związku z problemami ubóstwa, długotrwałego bezrobocia, czy zagrożenia bezdomnością.

Rodziny takie wymagają stałego wsparcia i monitorowania sytuacji przez przedstawicieli odpowiednich grup zawodowych: pracowników socjalnych, asystentów rodziny, pedagogów, policji oraz opiekunów świetlic środowiskowych, itp.. Praca z rodziną przede wszystkim winna wspierać jej własną aktywność. Organizując różnorodne formy pomocy na rzecz rodziny wieloprotymowej, należy konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Należy ją wspomagać tak, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Stąd podstawowym założeniem Programu jest wsparcie rodziny naturalnej oraz eliminowanie sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę. Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej nie oznacza rozwiązania problemu rodziny. Z uwagi na więzi emocjonalne dziecka z rodziną i środowiskiem konieczne jest motywowanie rodziców do przezwyciężania problemów i trudności rodziny oraz praca prowadząca do stworzenia prawidłowych warunków rozwoju dziecka w rodzinie naturalnej i jego powrót do domu. Stąd polityka państwa oraz wszelkie działania instytucji samorządowych i organizacji pozarządowych powinny być nakierowane na pomoc udzielaną rodzinie. Działania władz państwowych i samorządowych w takich sytuacjach określa ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która nakłada na gminy obowiązek opracowania i realizacji 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Przedkładany Program Wspierania Rodziny na lata 2016-2018 stanowi realizację dyspozycji ustawowej i jest spójny z Wojewódzkim Programem Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2016 – 2020 (Łódź).

Należy podkreślić, że wspieranie rodziny, to jednocześnie inwestowanie w rozwój i wzmacnianie społeczności lokalnej. W rodzinie bowiem dorastają kolejne pokolenia, kształtuje się „kapitał ludzki”, który w przyszłości będzie tworzył lokalne społeczeństwo i wpływał na tempo jego rozwoju.

Wspieraniu rodziny służy pomoc społeczna jako instytucja polityki społecznej państwa, ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.

Celem w pomocy społecznej jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomoc ta powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia oraz integracji ze środowiskiem. W przepisach o pomocy społecznej zawarta jest zasada pomocniczości, która kładzie nacisk na wspieranie a nie bezpośrednie zaspokajanie potrzeb.

Mianem rodziny dysfunkcyjnej ustawa określa rodzinę, w której występują istotne nieprawidłowości

w zaspokajaniu podstawowych potrzeb biologicznych i psychospołecznych dziecka. Problemy w takich rodzinach mają najczęściej charakter wielopokoleniowego procesu tworząc przez to błędne koło, które ciężko rodzinie przerwać wyłącznie własnymi siłami. Gminny Program Wspierania Rodziny ma więc także przeciwdziałać powstawaniu zjawisk dysfunkcji w naszych rodzinach.

II. UWARUNKOWANIA PRAWNE PODEJMOWANYCH DZIAŁAŃ

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2016 r., poz. 575, 1583)
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2016 r., poz. 930)
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390)
4. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2016 r., poz. 446, 1579)
5. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2015 r., poz. 1286, 1893, 1916)

III. DIAGNOZA ŚRODOWISKA I PROBLEMU

Punktem wyjścia do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Rzęśnia oraz analiza społeczna Gminy Rzęśnia w roku 2015.

Dla potrzeb programu opracowano Kartę Diagnostyczną w której zawarto informacje podane w tab. Nr 1.

Tabela Nr 1.

Karta Diagnostyczna stan na 31.12.2015 r.

Wyszczególnienie	Rok 2015
Liczba mieszkańców Gminy Rzęśnia	4807
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	128
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	416
Liczba osób uprawnionych do świadczeń rodzinnych	538
Liczba osób uprawnionych do pobierania Funduszu Alimentacyjnego	28
Liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego	0
Liczba dzieci zamieszkujących w Gminie Rzęśnia w wieku 0-12	638
Liczba młodzieży zamieszkującej w Gminie Rzęśnia w wieku 13-18	373
Liczba rodzin zastępczych na terenie Gminy Rzęśnia	2
Liczba dzieci i młodzieży umieszczonych w rodzinach zastępczych	4
Liczba osób bezrobotnych – zarejestrowanych w Urzędzie Pracy	231
w tym: z prawem do zasiłku	33

W Gminie Rzęśnia w roku 2016 w wieku od 0 do 18 lat mieszkało 1111 osób, co stanowiło 21,0 % ogółu mieszkańców. W tym, w wieku od 0 do 12 lat było dzieci 638, i stanowiło 13,0% ogółu mieszkańców oraz od 13 do 18 roku życia było 373, co stanowiło 8,0 % ogółu mieszkańców .

Z danych uzyskanych w Urzędzie Gminy Rzęśnia – ewidencji ludności, na dzień 31 grudnia 2015 r. Gmina liczyła 4.807 mieszkańców, wśród których nieznaczoną większość stanowiły kobiety, tj. 51,0

%.

Stan ludności przedstawiono w tab. Nr 2

Tabela Nr 2.

Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny
4.807	2.446	2.361	935	2993	879

Z analizy danych GOPS Rzęśnia za 2015 rok wynika, że 8,7 % mieszkańców gminy korzysta z różnych form wsparcia pomocy społecznej realizowanych przez ośrodek.

Wśród osób ubiegających się o wsparcie w ramach ustawy o pomocy społecznej, bezrobocie pozostaje jednym z głównych powodów. W 2015 roku wśród 128 rodzin korzystających z pomocy społecznej, kwestia bezrobocia dotyczyła 94 rodzin. Inne powody to niepełnosprawność, długotrwała choroba, niezaradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Na porównywalnym, do lat poprzednich, poziomie pozostaje odsetek rodzin, w których przyczyną kryzysu jest problem uzależnienia od alkoholu, gdzie ze szczególną uwagą traktowane są rodziny z problemem alkoholowym, w których pozostają dzieci. Znaczną część osób i rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej stanowią takie, w których dysfunkcje są ze sobą powiązane (jedne generują drugie) np. ubóstwo spowodowane bezrobociem lub problemem alkoholowym, niepełnosprawność z niezaradnością w życiu codziennym itp.

Liczba rodzin borykających się z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego o ile dotyka niewielkiego odsetka rodzin (5,5%) jest zjawiskiem niepokojącym i traktowane jest przez służby społeczne priorytetowo, gdyż bezpośrednio dotyczy najsłabszej grupy jaką są dzieci:

W 2015 roku, liczba osób którym na podstawie decyzji przyznano świadczenie w ramach zadań własnych i zleconych, bez względu na rodzaj, formę i liczbę wyniosła ogółem 209 (416 osób w rodzinach).

Przyczyny i nasilenie trudnych sytuacji życiowych pokazuje tabela nr 3.

Tabela Nr 3.

Występujący problem	Liczba środowisk	% z badanej liczby środowisk
Niepełnosprawność	15	11,7
Bezrobocie	94	73,4
Długotrwała choroba	12	9,4
Alkoholizm/problem alkoholowy	8	6,2
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w tym:	7	5,5
Rodziny niepełne	4	
Rodziny wielodzietne	3	
Ubóstwo	116	90,6
Bezdomność	3	2,3

Źródła danych statystycznych:

- Urząd Gminy Rząśnia (BIP),
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rząśni – sprawozdania za rok 2015,
- Urząd Gminy Rząśnia – ewidencja ludności,
- Powiatowy Urząd Pracy w Pajęcznie – statystyka,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – piecza zastępcza.

Analiza SWOT Gminnego Programu Wspierania Rodziny.

<p>Mocne strony:</p> <ul style="list-style-type: none">• Baza instytucji wspierających rodzinę (policja, sąd, PCPR, GOPS, służba zdrowia, oświata, organizacje pozarządowe, kościoł itp.)• Dobre rozeznanie środowiska lokalnego przez pracowników służb pomocy społecznej, policji, pracowników oświaty• Doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników działających na rzecz rodziny• Zatrudnianie asystentów rodziny (zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej)• Wsparcie stypendialne dla dzieci i młodzieży• Dobrze rozwinięta baza obiektów sportowych• Zabezpieczenie w budżecie gminy niezbędnych środków na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny	<p>Słabe strony:</p> <ul style="list-style-type: none">• Bierna postawa rodziców wobec problemów występujących w rodzinie• Bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych• Utrudniony dostęp do poradnictwa specjalistycznego (psycholog, psychiatra, mediator rodziny)• Niechęć do otrzymywania wsparcia zewnętrznego, pomocy instytucjonalnej wobec problemów opiekuńczo –wychowawczych• Brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych• Brak rodzin wspierających• Brak świadomości społecznej o potrzebach i możliwościach w zakresie opieki rodziny zastępczej• Brak ośrodków wsparcia na terenie powiatu• Rozpad związków – separacja, wyjazdy za granicę• Bezrobocie i trudna sytuacja finansowa rodzin, niestabilność zatrudnienia• Wyuczona bezradność i roszczeniowość• Uzależnienie od pomocy i brak współpracy rodzin w zakresie rozwiązywania problemów• Nadużywanie przez członków rodziny alkoholu, nadmierne korzystanie z internetu oraz narastająca przemoc w rodzinie
<p>Szanse:</p> <ul style="list-style-type: none">• Możliwość wprowadzenia do rodziny asystenta celem wsparcia rodziny przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej• Wzmacnianie współpracy pomiędzy instytucjami	<p>Zagrożenia:</p> <ul style="list-style-type: none">• Zanik więzi i tradycji rodzinnych „pęd życia”• Zanik pozytywnych wzorców i godnych naśladowania autorytetów• Wzrost kosztów utrzymania• Ubóstwo wśród osób pracujących (nie tylko ekonomiczne ale przede

<p>wspierającymi rodziny</p> <ul style="list-style-type: none"> • Edukacja rodziców • Wdrażanie do współpracy z rodziną dysfunkcyjną rodzin wspierających • Rozwój wolontariatu • Możliwość pozyskiwania funduszy unijnych i realizacji rządowych programów 	<p>wszystkim kulturowe) – umowy „śmieciowe”, praca „na czarno”, utrata zatrudnienia po urodzeniu dziecka</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wzrost patologicznych zachowań wśród dzieci i młodzieży (przemoc fizyczna i emocjonalna oraz cyberprzemoc, alkoholizm, narkomania) • Dziedziczenie biedy i dysfunkcji występujących w rodzinach • Niestabilność prawa dotyczącego polityki społecznej, niespójność, częste zmiany i rozbieżności w interpretacji przepisów, „oderwanie” prawa od życia • Brak kwalifikacji adekwatnych do potrzeb lokalnego rynku pracy (szczególnie kobiety)
---	---

IV. ADRESACI PROGRAMU

Gminny program wspierania rodziny adresowany jest do:

1. Rodzin, w tym niewydolnych wychowawczo, niezaradnych życiowo.
2. Rodzin żyjących w ubóstwie, w tym dotkniętym bezrobociem.
3. Rodzin dotkniętych przemocą.
4. Dzieci i młodzieży zagrożonej niedostosowaniem społecznym.

V. CELE PROGRAMU

Cel główny programu:

Zbudowanie zintegrowanego systemu pomocy na rzecz rodzin, w tym rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cele szczegółowe:

1. Podniesienie świadomości w zakresie prawidłowego funkcjonowania rodzin w społeczeństwie lokalnym.

L.p.	Działanie/Zadanie	Okres realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki	Źródło finansowania
1.	Monitorowanie sytuacji rodzin z dziećmi z terenu gminy	2016-2018	Oświata, GOPS, służba zdrowia, GKRPA, służba kuratorska	-Liczba dzieci i rodzin objętych monitoringiem	W ramach wykonywania obowiązków służbowych poszczególnych instytucji
2.	Prowadzenie działalności profilaktyczno – edukacyjnej dla dzieci i rodziców	2016-2018	Placówki oświatowe przy współpracy poradni psychologiczno pedagogicznych	Liczba prelekcji, spotkań, szkoleń itp.	Środki własne, dotacje, programy rządowe, środki pozabudżetowe

			, policji, GKRPA, służby kuratorskiej		
3.	Umocnienie współpracy międzyinstytucjonalnej	2016-2018	Oświata, GOPS, służba zdrowia, GKRPA, ZI, policja, kuratorzy	Liczba spotkań przedstawicieli poszczególnych instytucji np. z pedagogiem szkolnym, grup roboczych i innych.	W ramach wykonywania obowiązków służbowych poszczególnych instytucji
4.	Kursy, szkolenia, warsztaty dla pracowników	2016-2018	Oświata, GOPS, służba zdrowia, GKRPA, ZI	Liczba odbytych szkoleń, kursów, warsztatów	Środki własne, programy rządowe, środki pozabudżetowe
5.	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży	2016-2018	Oświata, gmina, instytucje kultury, biblioteki, kluby sportowe, organizacje pozarządowe	Liczba i rodzaj spotkań oraz zorganizowanych imprez	Środki własne, dotacje, programy rządowe, środki pozabudżetowe

2. Pomoc rodzinom przeżywającym kryzys

L.p.	Działanie/Zadanie	Okres realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki	Źródło finansowania
1.	Diagnoza sytuacji rodzin z uwzględnieniem przyczyn kryzysu w rodzinie	2016-2018	Policja, GOPS, oświata, ZI	Liczba rodzin objętych diagnozą	W ramach wykonywania obowiązków służbowych poszczególnych instytucji
2.	Kierowanie spraw rodzin dotkniętych przemocą do zespołu interdyscyplinarnego	2016-2018	GOPS, Policja, służba zdrowia, GKRPA	Liczba rodzin skierowanych do zespołu	W ramach wykonywania obowiązków służbowych poszczególnych instytucji
3.	Działania aktywizujące zawodowo i społecznie na rzecz rodzin	2016-2018	PUP, GOPS, organizacje pozarządowe, oświata	Liczba osób objętych działaniem, zawarte kontrakty socjalne	Środki własne, dotacje, programy rządowe, środki pozabudżetowe
4.	Zapewnienie pomocy		GOPS,	Liczba rodzin	Środki własne,

	materialnej i rzeczowej rodzinom dysfunkcyjnym, w tym dożywianie dzieci, pomoc stypendialna	2016-2018	oświata, organizacje pozarządowe	objętych wsparciem, liczba dzieci objętych dożywianiem, liczba dzieci, którym przyznano stypendia	dotacje, programy rządowe, środki pozabudżetowe
5.	Promowanie i rozwój wolontariatu	2016-2018	GOPS, oświata, organizacje pozarządowe	Liczba zawartych porozumień na pracę wolontariuszy, Liczba osób / rodzin objętych pracą wolontariuszy	Środki własne, dotacje, programy rządowe, środki pozabudżetowe

3. Wspieranie rodzin dysfunkcyjnych w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej.

L.p.	Działanie/Zadanie	Okres realizacji	Realizator	Wskaźniki	Źródło finansowania
1.	Asystent Rodziny jako wsparcie dla rodzin będących w kryzysie	2016-2018	GOPS	Liczba rodzin objętych wsparciem	Środki własne, dotacje, programy rządowe, środki pozabudżetowe
2.	Szkolenia i kursy dla asystenta rodziny	2016-2018	GOPS	Liczba odbytych szkoleń i kursów	Środki własne, dotacje, programy rządowe
3.	Rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach uzyskania wsparcia	2016-2018	GOPS, GKRPA, oświata, ZI	Liczba rodzin objętych pomocą, kolportaż ulotek	Środki własne, w ramach wykonywania obowiązków służbowych poszczególnych instytucji

VI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

1. Środki własne gminy (w dyspozycji GOPS, GKRPA, ZI, Oświaty)
2. Dotacje z budżetu państwa
3. Programy rządowe z zakresu wspierania rodziny
4. Środki pozabudżetowe

Środki finansowe na realizację poszczególnych działań będą uwzględniane w rocznych planach finansowych.

VII. EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Realizacja niniejszego programu pozwoli na:

1. Wzmocnienie roli i funkcji rodziny biologicznej
2. Przeciwdziałanie jej marginalizacji i degradacji społecznej
3. Dążenie do reintegracji rodziny
4. Szczegółową analizę sytuacji rodzin i środowiska rodzinnego oraz zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin
5. Poprawę bezpieczeństwa dziecka i rodziny
6. Przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej (pozostawienie dziecka w rodzinie biologicznej)

VIII. MONITORING I EWALUACJA

Funkcję koordynatora programu powierza się Kierownikowi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzaśni, który jednocześnie będzie odpowiedzialnym za sporządzenie i przekazanie wójtowi, do dnia 31 stycznia każdego roku, rocznego sprawozdania z realizacji programu, po czym wójt składa je radzie gminy do dnia 31 marca każdego roku (art. 179 ust. 1) ustawy.

Monitoring będzie polegał na zbieraniu i ocenie danych pod kątem realizacji celów programu. Zebrane informacje będą wykorzystane do planowanych działań profilaktycznych oraz do sporządzenia sprawozdań rzeczowo-finansowych. Informacje do monitoringu realizacji programu będą pozyskiwane od podmiotów:

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzaśni
2. Urząd Gminy w Rzaśni
3. Policja
4. Służba zdrowia
5. Placówki kultury
6. Organizacje pozarządowe
7. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
8. Zespół Interdyscyplinarny.